

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 2.

Tilleggsspørsmålnr.

Emne: *Transport av høy*Oppskr. av: *Jens Nygård*(adresse): *Kjaldalen*

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn:

Fylke:

Herad:

Bygdelag:

Gard:

G.nr.

Br.nr.

Øst-Trøndelag
*Kjaldalen**Legg til merkingane i innsettene
sunder akkurat med liggdalet.*
(ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

Skal med ein gang seie at høysport
med over krall skredder forstems ikkje her
i liggda. Lendel er overalt same. Dette
det gjeld iaktta (, skrommenges") på
innvæska, og det gjeld endå einn til
slått på utvæsk (, væskas slått").
Når det gjeld transport av høy
(og gras) den same, så er det to
transportmåtar same har vore brukt
i eldre tider: a) kura kjemmer, og
kjøre, seier. For en 30 år sidan
gjekk dei over til å nytte høysport
til å ha same høy og gras, og
høysport til kjøretransport. I like
høysport er lause og festes på ein
væsk, "væskslått" (tiltått slått med
sma' kjert (ca 3-4 dm. i diameter) med
tiltått behafr midten av slått. Men
kan og seie, "skinnel" (til) eller
"skrimma" (ei) på ei væsk langrogn,
(, lovagn") og i enkelte fjå til feller
kan ein nytte linstjulsrogn med
skinn på. Til transport av høy er

veituru niþis no allis vaukq stöðe
 eller „stöllingar“ með lavel þá og
 skinn gpa. Skinn er laga av höð.
 Þá endigrindane stáir höða og með,
 i sidigrindane laugseller. Grindane
 er lause, g hehls samau með fern
 klaver sau smettes over með stöð-
 pane i sidigrindane.

Ulfur allende til
 kúksmalane þi, d. v. s. over 30 á
 sea, g dei kúksmalane har nok
 vor kúka laugt, laugt allende.
 Til á haus þöru háj höl til ii
 „sele“ eller til löa eller kemmu
 eller háj stakken kúka dei
 riva, laga þjemma g har þá
 afsla. Dei niþla þr slag rive:
 „karriver“ og „kuimfalkrine.“ Þau
 fiske hadde stúllare skaf eum
 vaukq, um lugue hovio g lugue
 „þjendar“ með lugue avstand eum
 „kuimfalkrine.“ Nái kuumene
 „breiddi“ hájst iust er stállu,
 skulle breive lages fiskaula, og
 þarse öfn til ii eller þr þjemma.
 Nái det sa var umda, g var lít þom
 hájunga. Þorst g ikk kuumene g raka
 samau breive i háig. Þá skulle
 þarane laga „þjemma.“ Dei seli þam
 eive folu, þó háj dotta i riva, og
 þjemma samau lag þr lag framover
 þá folu sa laugt riva þafel rokk.
 Þjemma var da fiskaula, um hvel þradra-
 fisk. Þá skauk di av laus hájst av

kjemna på sidene ^{2.} og la framom. Så
 skulle du la opp kjemna. Men det var
 utvært ordet, serlig når det var
 fjernt, beralt høy og stier vider. Du slakk
 hausa kjemna kjemna på midten,
 som ender her, løfta opp kjemna på
 midten, pressa her så samant så
 her strø i ein stram bage. Så løfta
 du den opp med riva og løfte den opp på
 vinsten abla, og her du sit løn eller
 slakken eller høysla.

Når du høya, set du
 som oflast opp, eller" til du hadde
 høya på seg. Så høysde du setene
 til slakken eller løn. Når du sette
 ihop seta, la du først ei stang med på
 marka og la høysbøsker over, og la så
 på kjemnene. Vint her, så her til så
 her på midten (ei på kvar side), så her
 over alt, og endelig ei opp på midten.
 Så raka du av laus høyet på sidene
 og laga små kjemner og la fram på
 og attpå. 3 stkke seter (à 9 kjemner)
 var ut vinstelars?

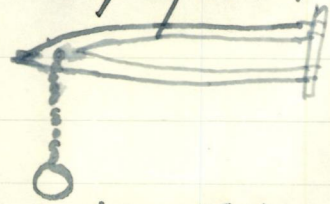
Når du skulle sette
 opp høyet i slakk, så hadde du
 akta medsett ei lang stang i fjernt
 med tubløfer som stideli stanga.
 Du sette sette du inn på stanga med
 ein gang. Du andre her tok du kjemne
 for kjemne og la opp i slakken. Så
 tok du riva, klappa høyet i slakken
 samant, raka av laus høyet og la
 oppi alt. Her - 3 ganger gjorde du dette.

4
25
Så la du i brø oven. Slakken
skulle da gå ut akkurat som ut
egg.

Når du skulle bakte
brø om vinteren, brukte du vanlig
slette. Der skulle bakenden av sleden
inn på loa eller slakken. For brøet
lijene av sleden slappa du ned
en "krakka" (stam med 5 pinne i/litt
lit rids for sleden. Mellom pinne
la du "brøreier" (brøperstranger).
Du brukte 3 rips. Kjeldra i midt-
ripen skulle vende sine armer ned
du brønde. Så fylte du med brø
med krakka. Når du skulle
brøda, bakt du midt i ripen først, og
så at ripen var lagt ut som
brørene. Først brukte du å ripa
det du griddet med kausa. Så tok
du ripenden king bak og fram.
om alt, blir opp eller lassel med
fotene, kungde seg i og la seg på
lit krusbakke med i sven,
Når rett var skulle du gjøre dette
tre ganger for at det skulle vara
bra nok brøde. Så flidde du
opp ut og la det gå på med en
lassel, helst bakpa. Disse lagene
kallast "røvtagg". (du skulle "røve"
vies. Lassel var høgast bak. For
endene hadde du sm en melis:
brøgar med vidje i brø med av
brøen. Vidje var festa i sleden.

Så tok du ripvidene av framripen
 & bakripen, & baft åt med. Og så klyv
 de du leim. Klyv kjoringa og skk for
 seg på fringulsvikelen.

Legger at eg har gjort
 bodus du ball setene på sidene. Dei leim.
 ha da ei "klyvång" som var litt helga
 av ei kløft i ung bjørk, med eit
 hestebak.



7 framvidene hang iis vidje med sine
 ridjerestling i isen. Seem hadd
 du iis på setelonga framri, da klyv-
 ånga over seta, tok eit bari &
 feste i setelonga bakri, tok bari
 rundt hestebak & baft åt. Når du
 hadde leim de, velta du det heile
 på sida, setti sidene borte, og
 velta så seta og på sidene.

Ar klyv du for på:

Maablaslaten er gaffvein & vein av klyv
 & klyv på dei store gaffar. - Det klyv-
 kjoring klyvle iis affas sidene med
 hestebak, "hestebakslae". - Vrg-
 brytling til maablaslaten var ikkje
 ngariseit. Ei tok til å kjore først
 det varst fore om klyvle, men kom
 det mykje snø i sine gang, & det var
 fleire som hadde ventet same klyv-
 regen. Salas du sjå årsagt med og tok
 til å kjore same leim de. Ei klyvde
 da først kom eit slykke sjå årsagt.
 Men du klyvle for klyvle, og så var

6
85
det meg smält au seum. - Sei höjide
ineg sei liðhg al dei kom fram til
lra eller stakker; grátlysinga, ofte
har det ineg i 5 líta, -

Þhülle det vera nokk
av det eg har nemmt rei vil ha
niguan grue þá, skal eg sta' til
leuste.

Kfalldalur 4/12. 86

Jens Kfalldalur Nypáid

26

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING